

Sant Salvador d'Espoia

La Torre de Claramunt

Ubicació

Comarca:	Anoia
Lloc/Adreça:	Vilanova d'Espoia (Pl. de l'església,s/n-Vilanova d'Espoia, 08789 La Torre de Claramunt)
Emplaçament	Al nucli antic de Vilanova d'Espoia (Pl. de l'església,s/n
Alçada:	438
Coordenades:	
Latitud:	41.51599
Longitud:	1.65403
UTM Est (X):	387688
UTM Nord (Y):	4596914

Classificació

Número de fitxa	08286 - 1
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Romànic Modern
Segle	XII
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Número inventari	IPA núm. 6063
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	Bisbat de Sant Feliu de Llobregat. C/d'Armenteres, 35. 08980 Sant Feliu de Llobregat.
Autoria de la fitxa	Raquel Valdenebro Manrique
Data de registre de la fitxa:	dv., 30/08/2013 - 02:00

Descripció

L'església de Sant Salvador d'Espoia és un edifici romànic, amb algunes modificacions posteriors. La seva estructura és simple, amb una sola nau encapçalada a llevant per un absis semicircular, que s'uneix al cos principal mitjançant uns ressalts simples. L'aparell constructiu, que acusa les reformes de la restauració, és fet amb blocs de pedra de diverses mides. Els més grans i voluminosos es troben a la base. La majoria dels blocs es troben només desbastats i disposats en filades horitzontals no gaire ben definides. Tots els paraments externs són completament llisos, sense l'ornamentació característica del romànic. La nau es cobreix amb una volta de mig punt a l'interior reforçada per dos arcs torals que divideixen l'espai en tres trams. L'absis es cobreix amb una volta de quart d'esfera. Exteriorment la coberta és a dues aigües amb lloses disposades a plec de llibre. La il·luminació es fa mitjançant una única finestra oberta al centre de l'absis. Es tracta d'una finestra de doble esqueixada acabada amb un arc de mig punt adovellat. Probablement hi devia haver una altra al mur sud, a l'espai on actualment hi ha la sagristia, i molt possiblement alguna altra obertura al mur de ponent, actualment molt modificat per les construccions annexes de l'exterior. La simplicitat del pla original només ha estat modificada per la construcció d'una sagristia adossada a la part final del mur de migdia, que impedeix una visió completa de l'església. L'accés a l'edifici es fa mitjançant un portal obert al mur de migdia, de cara al nucli urbà. Es tracta d'un portal format per dos arcs de mig punt en degradació fets amb dovelles ben treballades, que reposen sobre impostes simples i sense decorar. Els muntants són monolítics i han estat col·locats durant les restauracions. Un petit ressalt fet amb maó sobresurt del mur a la part superior del portal creant l'efecte d'un petit teuladet sobre el portal. A efectes del carrer, el portal queda elevat i s'accedeix mitjançant un conjunt de tres graons de pedra. A tocar d'aquest portal s'adossa el cos de la sagristia, ocupant el tram del mur de migdia entre aquest portal i l'absis. Es tracta d'un cos rectangular senzill, cobert amb una teulada inclinada. Pel que fa al mur de ponent, les restes visibles actualment permeten veure un mur senzill, al qual s'hi adossen les restes d'una part de la casa de Cal Torrescasana, del qual encara poden veure's trams de paret i les restes de tines. A tocar d'aquest espai hi havia les restes d'una torre medieval que formava part de l'antic casal fortificat de Vilanova d'Espoia, actualment enderrocades. L'església patí una important modificació en un període posterior, possiblement entre els segles XVI i XVII, que va suposar la seva fortificació. A efectes arquitectònics va implicar un sobrealçat que va afectar a tot l'edifici, nau i absis inclosos, tot i que l'estructura original es va mantenir. Aquest tram sobrealçat de mur es va obrir amb un seguit de finestres gaire bé quadrangulars, sota les quals, a la capçalera, encara hi ha un reguitzell d'espitlleres. Malgrat aquest sobrealçat, el mur de ponent és coronat per un campanar d'espadanya de dues obertures, refet durant la darrera restauració. L'interior de l'edifici és sobri, amb una volta de canó reforçada per dos arcs torals, i un absis semicircular obert per una finestra esqueixada a la capçalera. L'altar que presideix l'absis és un carreu de pedra rectangular sobre una base de maó.

Observacions:

A un costat de l'altar figura la imatge del Salvador Crucificat. Es tracta d'una imatge en bronze. En un dels laterals de l'església s'observa la figura de la Mare de Déu d'Espoia, que és una talla de fusta. Totes dues imatges són datades el 1978, moment del final de les obres de restauració.

Història

L'església parroquial de Sant Salvador de Vilanova d'Espoia és una construcció romànica tardana aixecada a mitjans del segle XII. L'església es devia construir per assistir-hi el nucli de població situat a l'entorn de la Casa Senyorial, que pertanyia al Castell de Claramunt, abans de passar a la família Foixà el 1568. Les primeres notícies documentals són de l'any 1199 i procedeixen del testament de Pere de Soler, on es fa la

deixa d'unes tovalles d'altar a l'església de Vilanova d'Espoia. El fet que en mateix testament el dit Pere Soler deixés a Albert de Pierola la Vilanova d'Espoia , evidencia que era el senyor del terme. Amb posterioritat, una visita pastoral de l'any 1405 esmenta l'església com a sufragània de Santa Maria de Claramunt, amb l'altar de Santa Maria i Sant Salvador i el cementiri. Per contra, mancava de fonts baptismals i de beneficis adscrits. El fet de que aparegués amb dos titulars (Santa Maria i Sant Salvador) va fer que fos coneguda de les dues maneres. Aquesta duplicitat queda demostrada en una altra visita pastoral del 1421 on es fa esment dels dos altars. Finalment acabaria prevalent la de Sant Salvador. A nivell constructiu, es té constància de diverses reformes fetes al segle XVI. Així, a la visita pastoral del 1508 el bisbe de Barcelona ordenava diverses reformes, sobretot a les parets i a les portes. El mateix es va ordenar en una nova visita el 1581. JUNYET-MAZCUÑAN (1992:515-516). Possiblement l'església estigué mancada de rector en alguns períodes, ja que el 1577, el bisbe de Barcelona, Joan Dimes Lloris, va establir un pacte entre els feligresos de l'Espoia i el rector de la Pobla de Claramunt per tal de tenir un sacerdot que celebrés misses en diumenge i les festes de guardar, a canvi d'un pagament anual de 30 sous. RIBA GABARRÓ (1988: 318) A nivell eclesiàstic, fou església sufragània de la parroquial de la Pobla de Claramunt fins 1867-1870 que es declarà parròquia independent. A començaments del segle XX, l'església apareix a les fotografies històriques amb el paredat arrebossat i un cos adossat a la façana de migdia que protegia el portal d'entrada. L'església tenia adossada a ponent una part de la casa coneguda com Cal Torrescasana, que comptava amb una torre fortificada circular. Entre els anys 1966-1984 es va iniciar la restauració sota la direcció de l'arquitecte Bassegoda Nonell. La iniciativa de la restauració fou de mossèn Josep Batlle i Mauerer, que va coordinar les aportacions del pobles i altres entitats públiques. Va comptar amb la col·laboració del patronat d'Amics de Vilanova d'Espoia i del centre d'Estudis Comarcals d'Igualada des del 1969. La restauració del temple va implicar l'arranjament i enjardinament de l'entorn, especialment de l'espai del davant i de la plaça del costat. Aquest espai eren les eres de la casa de Cal Torrescasana. També s'ha renovada la imatge patronal, que és un crucifix, obrat en planxa d'aram, beneït el 1978, i també s'entronitzà una imatge de la Mare de Déu, tallada en fusta. Actualment compleix les funcions d'església parroquial del nucli de Vilanova d'Espoia.

Bibliografia

JUNYENT F. MAZCUÑAN A. (1992) "La Torre de Claramunt" a Catalunya Romànica. Vol XIX. Enciclopèdia Catalana. Barcelona.pàg.515-516. RIBA GABARRÓ, J. (1988) "La Torre de Claramunt" a Història de l'Anoia. Vol I. Ed. Parcir. Manresa. pàg 297-319.

